

2071
B.A./B.Sc. (General) Sixth Semester
Music (Vocal)
Paper- A: Theory
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 45

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I - IV.

x-x-x

UNIT – I

I. What is the position of Indian music during 4th to 13th century? Write in detail. (9)

II. Write on any two of the following gayan shaillies:-
Dhamar, Thumri, Shabad. (9)

UNIT – II

III. Give the life sketch and contribution of Ustad Vilayat Hussain Khan Saheb towards Indian classical music. (9)

IV. Give the life sketch in brief and contribution in detail of Pt. V.N. Patvardhan towards music. (9)

UNIT – III

V. Write a detail essay on Roll of Akashwani and Doordarshan towards the popularization of Indian classical music. (9)

VI. Write short notes on the following:—
a) Electronic instruments
b) Tabla
c) Tanpura (9)

UNIT – IV

VII. Write in notation any vilambit Khayal at your course. (9)

VIII. Write in notation Adachartal in single and double layakaries alongwith its description. (9)

UNIT – V

IX. Attempt any nine of the following:—
a) What is raga?
b) Describe Indian classical music.
c) Define Bhajan.
d) Who was Sharangdev?
e) What is tan?
f) Name two disciples of Ustad Vilayat Hussain Khan.
g) Name the Gharana of Pt. Dalip Chandra Bedi.
h) What is sansthatgat sangeet Shikshan pranali?
i) Name any two ragas of Asawari thaat.
j) Write any two differences between Darbari and Adana.
k) Which taal is played with the Thumri gayaki?
l) Write Aroh, Avroh and Pakar of Rag madhuwanti.
m) Who invented Raga Darbari Kanheda? (9×1)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੋਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

*_**_*

ਭਾਗ-1

1. ਚੌਥੀ ਸੇ ੧੩ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੀ ਕਯਾ ਸਥਿਤਿ ਹੈ? ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ।
2. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕੋਏਂ ਦੋ ਗਾਯਨ ਸ਼ੈਲੀਯੋਂ ਪਰ ਲਿਖਿਏ:-
ਧਮਾਰ, ਟੁਮਰੀ, ਸ਼ਬਦ।

ਭਾਗ-2

3. ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਯਤ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਕੇ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾਚਿਤਰ ਔਰ ਭਾਰਤੀਯ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕੀਜਿਏ।
4. ਪੰ. ਵੀ.ਐਨ. ਪਟਵਰਧਨ ਕਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤਰ ਔਰ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਨ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-3

5. ਭਾਰਤੀਯ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੋ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮੇਂ ਆਕਾਸ਼ਾਵਾਣੀ ਔਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪਰ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਿਏ।
6. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖਿਏ:-
(ਕ) ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ
(ਖ) ਤਬਲਾ
(ਗ) ਤਾਨਪੁਰਾ

ਭਾਗ-4

7. ਅਪਨੇ ਪਾਠਯਕ੍ਰਮ ਮੇਂ ਕੋਏਂ ਵਿਲੰਬਿਤ ਡਯਾਲ ਅੰਕਨ ਪਛਤਿ ਮੇਂ ਲਿਖਿਏ।
8. ਆਡਚਾਰਤਾਲ ਕੋ ਏਕਗੁਣ ਔਰ ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰਿਯੋਂ ਮੇਂ ਅੰਕਨ ਪਛਤਿ ਲਿਖਿਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਉੱਤਰ ਦੀਜਿਏ:-
(ਕ) ਰਾਗ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਖ) ਭਾਰਤੀਯ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕੀਜਿਏ।
(ਗ) ਭਜਨ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
(ਘ) ਸ਼ਾਰੰਗਦੇਵ ਕੌਨ ਥੇ?
(ਙ) ਤਾਨ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਚ) ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਯਤ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਕੇ ਦੋ ਸ਼ਿਸ਼੍ਯੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਬਤਾਏ।
(ਛ) ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਬੇਦੀ ਕੇ ਖਰਾਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਏ।
(ਜ) ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਝ) ਅਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਕੇ ਕੋਏਂ ਦੋ ਰਾਗੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
(ਞ) ਦਰਬਾਰੀ ਔਰ ਅਦਾਨਾ ਮੇਂ ਕੋਏਂ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖਿਏ।
(ਟ) ਟੁਮਰੀ ਗਾਯਕੀ ਕੇ ਸਾਥ ਕੌਨ ਸਾ ਤਾਲ ਬਜਾਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ?
(ਠ) ਰਾਗ ਮਧੁਵੰਤੀ ਕਾ ਆਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ ਔਰ ਪਕੜ ਲਿਖਿਏ।
(ਡ) ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨ੍ਹੇੜਾ ਕਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਕਿਸਨੇ ਕੀਯਾ ਥਾ?

*_**_*

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

*_**_*

ਭਾਗ-1

1. ਚੋਥੀ ਤੋਂ 13 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
2. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਗਾਯਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੋ:-
ਧਮਾਰ, ਟੁਮਰੀ, ਸ਼ਬਦ।

ਭਾਗ-2

3. ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਇਤ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਸਾਹਬ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚੱਰਿਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ।
4. ਪੰ. ਵੀ.ਐਨ. ਪਟਵਰਧਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚੱਰਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰਨਾਲ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।

ਭਾਗ-3

5. ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
6. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:
(ੳ) ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਯੰਤਰ
(ਅ) ਤਬਲਾ
(ੲ) ਤਾਨਪੁਰਾ

ਭਾਗ-4

7. ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਲੇਮਬਿਤ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
8. ਅਡਾਚੋਤਾਲ ਦਾ ਇਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰਿਆਂ 'ਦੀ ਅੰਕਣ ਪੱਧੜੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਰਾਗ ਕੀ ਹੈ?
(ਅ) ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(ੲ) ਭਜਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
(ਸ) ਸ਼ਾਰੰਗਦੇਵ ਕੌਣ ਸੀ?
(ਹ) ਤਾਨ ਕੀ ਹੈ?
(ਕ) ਉਸਤਾਦ ਵਿਲਾਇਤ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਦੇ ਦੋ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
(ਖ) ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਬੇਦੀ ਦੇ ਘਰਾਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
(ਗ) ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ?
(ਘ) ਅਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
(ਙ) ਦਰਬਾਰੀ ਅਤੇ ਅਦਾਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
(ਚ) ਟੁਮਰੀ ਗਾਯਕੀ ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਤਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
(ਛ) ਰਾਗ ਮਧੁਵੰਤੀ ਦਾ ਆਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
(ਜ) ਰਾਗ ਦਰਬਾਰ ਕਨ੍ਹੇੜਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ?

*_**_*